

ἀνέτρεφεν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ τὰ ἔθιμα τῆς ἐκκλησίας. ἀφ' ἑτέρου μέρους ὁ ἐφημέριος τοῦ Βιγνίκ ὅστις ὑπεραγάπησε τὸν Ἰωσήφ διὰ τὸ γλυκὺ καὶ εὐάγωγον ἦθος του ἠγάπα νὰ τὸν ἔλκῃ εἰς τὴν ἐφημερίαν, καὶ νὰ ἀναπτύσῃ ὡς παρετήρησεν ἐν αὐτῷ φυσικὰς ιδιότητας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ μικρὸς Λεγόφ ἐγένεν ὁ φοῖνιξ τοῦ τόπου του· οὐ μόνον ἔμαθε νὰ ἀναγινώσκῃ, νὰ γράφῃ καὶ νὰ ἀριθμῇ, ἀλλ' ἐτι ἤξευρε καὶ ὀλίγα λατινικά, ἐσπούδαζε τὰ γράμματα καὶ κατεγίνετο εἰς τὴν θεολογίαν· ἐψάλλεν εἰς τὸ ἀναλόγιον, καὶ ἔλεγον εἰς τὸ Βιγνίκ ὅτι εἶχε μέρος εἰς ὅσα καλὰ πράγματα ὁ ἐφημέριος ἐδίδασκε τὴν κυριακὴν· ἡ μυστικὴ ἐπιθυμία τῆς μητρὸς του ἦν νὰ γίνῃ ἱερεὺς, καὶ μάλιστα ἀνέφερε καὶ τι περὶ τούτου εἰς τὸν ἄνδρα τῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ πατὴρ Λεγόφ ὅς καὶ τοι Βρετανὸς εἶχε πάντοτε τάσεις τινὰς βολταϊρικὰς ἀπεφάνθη ἀποτόμως ὅτι δὲν ἠθελε πιλίδιον εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ἢ καλὴ γυνὴ ἠναγκάσθῃ νὰ παραιτηθῇ τῆς φιλητάτης τῶν φιλοτιμιῶν τῆς.

(ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΒΑΛΗΣΙΝ.

(Ἐκ τῆς ὑπὸ P. van Limburg Brouwer συγγραφείσης Ἱστορίας τοῦ ἠθικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.)

(Συνέχεια. Ἴδε φυλλάδιον 35.)

Αἱ γυναῖκες ἦσαν κατάκλειστοι ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν καὶ πάσης ἐλευθέρως μετὰ τοῦ ἄλλου φύλου κοινωνίας ἀποκεκωλυμένα. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὰ λεγόμενα περὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν γυναικῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι καὶ μάλιστα ἐν Ἀθήναις (διότι ὁ περιορισμὸς οὗτος δὲν ἦτο παντοῦ ἐξίσου ἀυστηρὸς, ὡς θέλομεν μετ' ὀλίγον ἶδει) δὲν ἐφαρμόζονται εἰμῆεις τὰς γυναῖκας ὅσοι ἔζων μὲ ἀνεσί τινα, διότι αἱ ἤττον εὐρύχωροι καὶ ἤττον ἀναπαυτικαὶ κατοικίαι, ἐτι δὲ καὶ αἱ ἀπαραίτητοι τῶν γυναικῶν τοῦ πλήθους ἀτχολίαι παρενέβαλλον κωλύματα ἀνυπερέβλητα εἰς τὸν τοιοῦτον τῶν δύο φύλων χωρισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀναγκαστικῶν διατάξεων ὅσας ἠδύναντο ἐνίστην νὰ ἐπιβάλλωσιν οἱ σύζυγοι τῆς ἀνωτέρας τάξεως, διὰ νὰ προφυλάττωσιν ἀπὸ πάσης προσβολῆς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν γυναικῶν αὐτῶν. Ἐντιῦθεν ὁ Ἀριστοτέλης λέγει, ὅτι γυναικονόμος δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐν δημοκρατίᾳ, διότι ἀδύνατον εἶναι νὰ ἀπαγορευθῇ εἰς τὰς γυναῖκας τῶν πενήτων ἢ ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐξοδος· ἐν Ἀθήναις δὲ, ὁ νόμος ῥητῶς ἀπηγόρευε τοῦ νὰ θεωρῆται ὡς μοιχὸς ὁ εὐρεθεὶς μετὰ γυναικὸς πωλούσης ἐμπορεύματα ἐν τῇ ἀγορᾷ. Καὶ εἰς μίαν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀλκίφρωνος, αἰτινες παριστῶσιν ἀκριβῶς τὰ ἦθη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εὐρίσκομεν χωρικὸν

προσκαλοῦντα γείτονα νὰ ἔλθῃ νὰ συνεορτάσῃ μετ' αὐτοῦ ἀγροτικὴν τινὰ ἑορτὴν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων. Τελευταῖον, διὰ νὰ πεισθῶμεν, ὅτι αἱ νέαι τῆς Ἑλλάδος χωρικαὶ παντάπασι δὲν ἦσαν περιορισμέναι, ἀρκεῖ νὰ ἀναγνώσωμεν εἰς τὸν Ἀθηναῖον τὴν περίφημον ἐκείνην μεταξὺ δύο ἀδελφῶν φιλονεικίαν, περὶ τοῦ ποτέρα ἐξ αὐτῶν εἶχεν ὠραιότερον μέρος τοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον ἢ εὐσχημοσύνη δὲν ἐπιτρέπει νὰ ὀνομάζωμεν· αἱ δύο ἀδελφαὶ ἐπικαλοῦνται ἐπὶ τέλους τὴν κρίσιν τῶν διαδιδῶν, ὅπερ οὐδεὶς βεβαίως τῶν σημερινῶν πατέρων ἠθέλεν ἐπιτρέψῃ εἰς τὰς κόρας αὐτοῦ.

Ἄλλ' ὅλα ταῦτα εἶναι ἐξαιρέσεις, ὁ κανὼν ἦτο ὅτι αἱ γυναῖκες, καὶ μάλιστα αἱ νέαι κόραι, αἱ παῖδες, ἦσαν ὅλως κατάκλειστοι. Γνωστὴ εἶναι ἡ διαίρεσις τῆς οἰκίας εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ ἐν ἦτο προσδιωρισμένον διὰ τὰς γυναῖκας, τὸ δὲ διὰ τοὺς ἄνδρας. Ὁ Λυσίας τὴν περιγράφει ἀκριδέστατα εἰς ἓνα τῶν λόγων αὐτοῦ, περιέχοντα καὶ ἄλλας ἀξιολόγους, περὶ τοῦ οἰκιακοῦ τῶν Ἀθηναίων βίου, εἰδήσεις. Εἰς ἄλλον δὲ λόγον, ὁ αὐτὸς ῥητῶρ ὁμιλεῖ περὶ κορῶν, αἰτινες ἔζων τασοῦτον μεμονωμένα, ὡς τε ἀπέφυγον καὶ αὐτῶν τῶν πλησιετέριον συγγενῶν τὴν κοινωνίαν. Τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ ὑπὸ τῶν παρθένων κατεχόμενον μέρος τῆς οἰκίας ἐθεωρεῖτο ἢ ἀναιδεστάτη τῶν πράξεων· καὶ πολλάκις αὗται ἐθαλαμεύοντο αὐτόθι (δηλαδὴ ἐκάθηντο κεκλεισμέναι εἰς τοὺς θαλάμους αὐτῶν), φρουρούμεναι, κατασκοπευόμεναι καὶ μόλις ἐκ διαλειμμάτων, ὑπὸ φύλαξιν, προκύπτουσαι τῆς οἰκίας.

Αἱ πρεσβύτεραι κόραι καὶ αἱ ἐγγαμοὶ κυραὶ ἦσαν ὀπωροῦν μᾶλλον ἐλεύθεραι, ὡς θέλομεν ἶδει μετ' ὀλίγον. Ναὶ μὲν πολλαχοῦ αἱ νόμοι περιώριζον καὶ ταύτας, ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι οἱ νόμοι μαρτυροῦσιν, ὅτι ἡ ἐλευθερία αὐτῶν δὲν ἦτο μικρά. Ὁ Σόλων ὥρισε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνδυμάτων καὶ τὸ ποσὸν τῶν τροφίμων τὰ ὁποῖα ἡ γυνὴ ὤφειλε νὰ παραλαμβάνῃ μετ' ἑαυτῆς ἐξερχομένη, ἀπηγόρευε δὲ εἰς αὐτὰς νὰ ἐξέρχωνται διὰ νυκτὸς, ἄλλως εἰμῆ ἐν συνοδίᾳ δούλου, φέροντος φανόν. Αἱ γυναῖκες δὲν ἦσαν λοιπὸν πολλὰ περιορισμέναι εἰς τὰς ἐπισκέψεις αὐτῶν, ἀφοῦ τοιοῦτος νόμος ἐθεωρήθη ἀναγκαῖος, ὁ δὲ ὅρος αὐτοῦ ὁ ἐπιτρέπων εἰς αὐτὰς νὰ συμπαραλαμβάνωσιν ἐνδύματα καὶ τροφήν, ὑποδεικνύει σαφῶς, ὅτι προέκειτο λόγος περὶ ὁδοιπορίας, ἢ τοῦλάχιστον περὶ ἀπουσίας τινὸς ἐκ τῆς πόλεως. Ὁ Ζάλευκος μάλιστα ἠναγκάσθη νὰ ἀπαγορευθῇ εἰς τὰς συμπολίτιδας αὐτοῦ τοῦ νὰ ἐξέρχωνται τῆς πόλεως πεζαὶ διὰ νυκτὸς. Ὁ δὲ Φύλαρχος ἀναφέρει νόμον τῶν Συρακουσίων, καθ' ὃν ἀπαγορευέτο εἰς τὰς γυναῖκας νὰ ἐξέρχωνται μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ μάλιστα, ἀνευ τῆς ἀδείας τῶν ἀρχόντων.

Ἡ κοινὴ γνώμη ἦτο καθ' ὅλα σύμφωνος μὲ τὰς νομοθετικὰς ταύτας διατάξεις. Ἡ αὐλὸς θύρα, λέγεται ἐν τινι τῶν τοῦ Μενάνδρου κωμωδιῶν, θεωρεῖται ὡς τὸ πέρασ τὸ ὁποῖον γυνὴ ἐλεύθερα, ἦτοι χρηστὴ, δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίῃ. Πυθαγορὶς δὲ τις γυνὴ, περὶ σωφροσύνης ὁμιλοῦσα, συμβουλεύει ὡς

πρέπειν εἰς τὰς γυναῖκας νὰ μὴ ἐξέρχονται εἰμὴ ἐν ἡμέρᾳ καθαρᾷ, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῷ ῥητῷ μὲν σκοπῷ τοῦ ν' ἀγοράσωσι τι ἢ νὰ μεταβῶσιν εἰς τόπον ὠρισμένον, ἐν συνοδίᾳ δὲ μιᾶς ἢ δύο θεραπαινίδων. Τῶντι, φαίνεται, ὅτι πᾶσα κυρία, κηδομένη ὀπωποῦν περὶ τῆς ὑπολήψεως αὐτῆς, ὑπεβάλλετο ἔκουσίως εἰς τινὰς κανόνας περὶ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου τῶν περιεπάσεων αὐτῆς, διὰ νὰ μὴ συγχέεται μετὰ αἰτχροβίων γυναικῶν. Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον, ἀπέρευγον πᾶσαν ἐπιτετηθευμένην διακόσμησιν καὶ κατεβίβαζον τὸ κάλυμμα αὐτῶν, ἅμα κατενόουν, ὅτι ἐπέστησαν τὰ βλέμματα ἢ ἔτι παρετρουῖντο μετὰ πολλῆς προσοχῆς. Καθ' ὅσον ὁμοῦ ἀφορᾷ τὸ κάλυμμα, τὰ ἔθνη τοῦ νὰ σκεπάζονται δι' αὐτοῦ ἐξ ὀλοκλήρου αἱ γυναῖκες δὲν ἦτον, ὡς φαίνεται, πάγκοινον, τοῦλάχιστον καθὼς ἐξάγεται ἀπὸ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ὁμιλεῖ περὶ τῶν Θεβαίων γυναικῶν ὁ Δικαίαρχος, διότι ἀναφέρει ὡς ἀξιοσημείωτον αὐτῶν ἰδίωμα, ὅτι ἐκάλυπτον τὸ πρόσωπον τοιοῦτοτρόπως, ὡς τε δὲν ἐφαίνοντο αὐτοῦ εἰμὴ οἱ ὀρθαλμοί, ἐπαινῶν αὐτὰς καὶ διὰ τὸ σεμνὸν αὐτῶν ἔθμα καὶ σχῆμα, δι' ὃ ὑπερεῖχον, κατ' αὐτὸν, ὅλων τῶν λοιπῶν τῆς Ἑλλάδος γυναικῶν· τοῦτο δὲ συμφωνεῖ ἐντελῶς μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου, ὁμιλοῦντος περὶ τῆς ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἀλώσεως τῶν Θεβῶν, γενομένην ἐν παρόδῳ παρατήρησιν, ὅτι αἱ γυναῖκες, λησμονήσασαι πρὸς στιγμὴν τὰ πάτρια ἔθνη, ἐξῆλθον ἀπὸ τὰς οἰκίας αὐτῶν καὶ ἠρώτησαν τοὺς διαδάτας περὶ τοῦ πρακτέου, μηδενὸς κωλύοντος· ὡς τε ἐκίνησαν πάντων τὴν συμπάθειαν καὶ ὑπόληψιν. Τελευταῖον ὁ τρόπος καθ' ὃν ὁ Δημοσθένης ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐν Θεβαίαις διατριβῆς τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀθηναίων, μαρτυρεῖ οὐ μόνον ὅτι οἱ Θεβαῖοι εἶχον πολλὴν πεποιθήσιν εἰς τὴν ἀρετὴν τῶν γυναικῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὅτι αἱ γυναῖκες ἦσαν ἀξίαι τῆς ἐμπιστοσύνης ταύτης, ἀξιοὶ δὲ καὶ οἱ ξένοι τοὺς ὁποῖους εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν ἐδέχθησαν.

Ὁ νόμος ἀπηγόρευεν εἰς τὰς ἐγγάμους γυναῖκας νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰ Ὀλύμπια ἢ καὶ ἀπλῶς νὰ μεταβαίνωσι πέραν τοῦ Ἀλφειοῦ, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἀγώνων, ἐπὶ ποινῇ τοῦ νὰ ῥίπτωνται ἀπὸ ἀποκρήμονος τινὸς βράχου, μεταξὺ Ὀλυμπίας καὶ Σκυλλοῦντος κειμένου. Ὁ νόμος αὗτος ἐτηρεῖτο πάντοτε αὐστηρῶς, καὶ ἐγένετο μὲν ὑπὲρ τῆς Καλλιπατείας ἐξαίρεσις αὐτοῦ, ὡς προείπομεν, ἀλλὰ συγχρόνως διατάχθη τότε, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς οἱ ἀλείπται, δηλαδὴ οἱ διδάσκαλοι τῆς γυμναστικῆς, θέλουσι παρουσιάζονται γυμνοί, ὡς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτῶν, ἐνώπιον τῶν Ἑλληνοδικῶν, διότι, ἐν σχήματι ἀλείπτου μετημφισμένη, ἡ Καλλιπατεία συνώδευσε τὸν υἱὸν αὐτῆς. Ἐπαναλαμβάνομεν ὁμοῦ, ὅτι ὁ αὐστηρὸς οὗτος νόμος δὲν ἀπέβλεπεν εἰμὴ τὰς ἐγγάμους γυναῖκας, διότι ὁ μνημονεύων αὐτοῦ Πausανίας λέγει ἀλλαχοῦ πού, ὅτι, οὐ μόνον ἡ τῆς Δήμητρος ἱερεῖα διετέλει παρούσα ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ εἶχε μάλιστα ἐν αὐτοῖς θέσιν διακεκριμένην, ἀλλ' ὅτι ἐν γένει πᾶσα παρθένος ἠδύνατο νὰ παρευρεθῇ, ὅθεν ἐξάγεται, νομίζομεν, ἀποχρώντως, ὅτι αἴτιον τοῦ νόμου

δὲν ἦτο, ὡς τινες ἐφρόνησαν, μήπως προσβληθῇ ἡ αἰδώς τῶν γυναικῶν ἀπὸ τῆς τῶν ἀνδρῶν γυμνώσεως.

Παρεκτός τούτου, ἡ τοῦ Πausανίου βεβαίωσις ἐπικυροῦται καὶ ὑπὸ τοῦ ἔθους καθ' ὃ, ἐπὶ τῶν Ἑρραίων, νέαι κόραι, περὶ δρόμου, πρὸς ἀλλήλας συνηγωνίζοντο. Ὅθεν ἐπετρέπετο εἰς τὰς γυναῖκας νὰ πεμπωσιν εἰς Ὀλυμπίαν τὰ ἄρματα καὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν, τῶν ὁποίων νικητάντων, αὐταὶ ἀνεκηρύσσοντο μετὰ τῶν αὐτῶν τελετῶν καὶ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι νικηταί. Ὅτι δὲ εἰς τὰ Πύθια ἢ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερεῖα ἐβράβευτέ ποτε τὸν νικητὴν, ὅστις τοσοῦτον ἐπλητίασαν ὥστε ἠδυνήθη νὰ ἀσπασθῇ τὴν δεξιὰν αὐτῆς, καθ' ἃ ἱστορεῖ ὁ Ἡλιόδωρος, τοῦτο, ἂν τῶντι συνέβη ποτέ, συνέβη βεβαίως εἰς ἐποχὴν μεταγενεστέραν.

Φαίνεται δὲ, ὅτι αἱ γυναῖκες δὲν εἶχον τὴν ἀδειαν νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς θεατρικὰς παραστάσεις, τοῦλάχιστον εἰς τὰς κωμωδίας· διότι καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς τραγωδίας οὐ μόνον δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ ἢ ἀπαγόρευσις, ἀλλ' ἐξεναντίας ἀπὸ τινῶν χωρίων πιθανώτατον καθίσταται ὅτι ἦσαν παρούσαι, ἂν καὶ πάντοτε κεχωρισμέναι, ὡς νομίζομεν, ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν. Ὡς πρὸς τὴν κωμωδίαν ὁμοῦ, τὸ ἄσεμνον ἀντικείμενον πολλῶν ἐξ αὐτῶν, καὶ τὸ τοῦ λόγου αἰσχρὸν, ἠθέλει ἤδη καταστήσει βέβαιον ὅτι δὲν ἐπετρέπετο ἡ ἀκρόασις εἰς γυναῖκας καὶ εἰς κόρας χρηστὰς, καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχε χωρίον τι τοῦ Ἀριστοφάνους ἐξ οὗ δύναμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἡ εἴσοδος ἦτο ἀπηγορευμένη εἰς πάσας τὰς γυναῖκας ἀδιακρίτως, τὰς τε σωφρονούσας καὶ τὰς μὴ. Βραδύτερον δὲ οἱ Ἕλληνες ἐδείχθησαν ἐπιεικέστεροι κατὰ τοῦτο, μνηθῆντες τὰ Ῥωμαίων ἔθνη.

Τελευταῖον ἡ συνήθεια ἀπέκλειε τὰς γυναῖκας ἀπὸ τῶν ἀνδρικῶν συμποσίων. Ὁ Βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας τὸ λέγει, παρ' Ἡροδότῳ, ῥητῶς εἰς τοὺς παρ' αὐτοῦ ἐστιωμένους πρέσβεις τῶν Περσῶν. Ὁ Θεόπομπος ἀναφέρει μὲ πολλὴν ἀπορίαν, ὅτι οἱ Ἰλλυριοὶ ἐπέτρεπον εἰς τὰς γυναῖκας αὐτῶν νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς εὐωχίας. Τὸ δὲ ὅτι οἱ Συβαρίται ἐκάλουν τὰς γυναῖκας εἰς τὰ συμπόσια αὐτῶν, θεωρεῖται ὡς ἀπάδειξις τρανωτάτη τῆς ἠθικῆς διαφθορᾶς ἣτις ἐπεκράτησεν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ· καὶ αὐτοὶ οἱ Συβαρίται, αἰσθανθέντες, ὡς φαίνεται, ὅποσον ἡ ἀκολασία αὕτη ἀντέκειτο εἰς τὰ ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος εἰθισμένα, ἐθεώρησαν ἀναγκαῖον νὰ ἐπιτρέψωσιν αὐτὴν διὰ νόμου. Οὐδεὶς ποτέ, λέγει ὁ Ἰσαῖος, θέλει κωμάσει (κάμει πατινάδα) περὶ τὴν οἰκίαν χρηστῆς γυναῖκος, οὐδὲ γυνὴ τοιαύτη θέλει ποτέ συνοδεύει τὸν σύζυγον αὐτῆς εἰς δεῖπνον, οὐδὲ δεχθῆ ξένους εἰς τὴν τράπεζαν αὐτῆς. Τοῦτο ἄλλως ἐπιμαρτυρεῖται ἀφ' ὅλας τὰς σωζομένας περιγραφὰς τῶν εὐωχιῶν, ἐν αἷς, ἐκτός ἐταιρῶν καὶ ἀλητριδῶν, γυναῖκες ἄλλαι οὐδέποτε μνημονεύονται.

Εἶναι περιττὸν νὰ ἐπιφέρωμεν, ὅτι αἱ γυναῖκες ἀπλεκεῖοντο τῶν πολιτικῶν ἐκκλησιῶν· ὅθεν, ἀφοῦ ἐξεθέσαμεν τοὺς περιορισμοὺς εἰς αὐτὰς ὑπέβαλλον οἱ προπάτορες ἡμῶν, ἢ τοῦλάχιστον ἠξίουσαν νὰ ὑποβάλ-

λωσι, τὰς γυναῖκας, θέλομεν ἤδη ἐξετάσει πάλιν τὴν ἐν τῷ πραγματικῷ βίῳ ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν, καὶ ἀναζητήσει, πρῶτον μὲν, ποίας ἀφορμὰς ἐλάμβανον αἱ γυναῖκες νὰ φαίνωνται εἰς τὸ δημόσιον καὶ μέχρι τίνος οἱ ἄνδρες παρέβλεπον τὴν τήρησιν τῶν περὶ τοῦτο πρεσβευομένων γενικῶν κανόνων, δεύτερον δέ, μέχρι τίνος αἱ γυναῖκες αὐταὶ κατώρθουν ἢ ἀπαλλάττονται τοῦ περιορισμοῦ εἰς τὸν ὅποιον οἱ ἄνδρες ἤθελον νὰ τὰς ὑποβάλλωσιν.

Ἐν Σπάρτῃ, αἱ νέαι κόραι ἐγυμνάζοντο δημοσίᾳ εἰς τὸν δρόμον καὶ εἰς τὴν πάλην, φέρουσαι ἐνδυμα τὸ ὅποιον αἱ σημεριναὶ κυρίαὶ ἤθελον θεωρήσει ὡς παντάπασιν ἄσεμνον· οἱ ὑπανδρῶν γυναῖκες ἦσαν ἐξ ἐναντίας μᾶλλον συνεσταλμένα, καὶ κατὰ τοῦτο ἡ πόλις ἐκεῖνη διέφερον οὐσιωδῶς τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν πολιτειῶν. Καὶ ὅμως αὐταὶ αἱ ὑπανδρῶν γυναῖκες παρευρίσκοντο εἰς τὴν τῶν γερόντων ἐγκαθίδρυσιν, παρηκολούθουν αὐτοὺς ἐν παρατάξει, ἄδουσαι τὸ ἐγκώμιον αὐτῶν, εἰς τοὺς ναοὺς ὅπου προσήρχοντο οὗτοι ἵνα εὐχθῶσιν εἰς τὰς διαφόρους θεότητας, καὶ ἔπειτα ἤρχοντο πάλιν μετ' αὐτῶν μέχρι τῆς πύλης τοῦ ἐστιατορίου ἐν ᾧ ἐκτελεῖτο τὸ δεῖπνον τῆς ὑποδοχῆς. Ἐκτὸς τούτων βλέπομεν καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς περιστάσεις τὰς Σπαρτιάτιδας παρισταμένας εἰς τὸ δημόσιον.

Ἄλλα καὶ εἰς τὰς ἄλλας Ἑλληνικὰς πολιτείας, αἱ γυναῖκες παρευρίσκοντο πολλάκις ἐνταῦθα πανηγύρεις. Δὲν θέλομεν ἑμιλήσει ἐπὶ τοῦ παρόντος περὶ τῶν ἰδίως ὑπὸ γυναικῶν τελουμένων ἱερῶν, οἷα ἦσαν τὰ Θεσμοφορία, παρατηροῦμεν ὅμως ἐν παρόδῳ, ὅτι οἱ ἄνδρες, καὶ τοὶ ἀποκλειόμενοι ἀπὸ τῶν πανηγύρεων τούτων, εὗρισκον τρόπον νὰ ἀπαντῶνται εἰς αὐτὰς μὲ τὰς κυρίας. Εἰς τὰς Θεσμοφοριαζούσας τοῦ Ἀριστοφάνους λ. χ. ὁ Κλεισθένης καὶ ὁ Εὐριπίδης πλησιάζουσι τὰς γυναῖκας, χωρὶς παντάπασιν νὰ κατακρίνωνται διὰ τοῦτο, ὃ δὲ Μηνσίλοχος δὲν κατηγορεῖται εἰμὴ διότι μετημφιέσθη εἰς γυναῖκα, ὥστε παυρέθη ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν, εἰς τὰς μυστηριώδεις ἐκεῖνας τελετάς. Παρεκτὸς τούτου, οἱ κάτοικοι τοῦ Αἰγαίου προσήρχοντο σωρηδὸν εἰς Δῆλον, μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδῶν, ἵνα τελέσωσιν αὐτόθι ἀπὸ κοινοῦ τὰς ἐορτάς τοῦ Ἀπόλλωνος. Ἐν Ἀρκαδίᾳ, ἄνδρες καὶ γυναῖκες παρευρίσκοντο ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὰς δημοσίας πανηγύρεις καὶ θυσίας, ἐν αἷς ἐχόρευον ἐξίσου καὶ νέοι καὶ νέαι. Εἰς Χίον, αἱ κόραι μετεῖχον τῶν νεανικῶν γυμνασίων, ὅπερ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλουτάρχου, οὐδόλως ἐβλάψε τὴν τῶν ἡθῶν καθαρότητα. Αἱ δὲ τοῦ Μυοῦντος γυναῖκες προσήρχοντο εἰς Μίλητον, καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, ἵνα τελέσωσιν τὰς εἰς Ἀρτεμιν θυσίας· καὶ, ὡς φαίνεται, συναπνητῶντο αὐτόθι ὑπ' ἀνδρῶν. Ὅτι δὲ καὶ εἰς τὰς κηδεῖας παρευρίσκοντο αἱ γυναῖκες, ἐξάγεται ἀπὸ τοῦ πανηγυρικοῦ τὸν ὅποιον, κατὰ Θεουκιδίδην, ἐξεφώνησεν ὁ Περικλῆς, ἀπευθύνων τὸν λόγον πρὸς αὐτάς, αἵτινες καὶ τὸν ἐστεφάνωσαν, μετὰ τὸ πέρας τοῦ λόγου, ὡς ἐπιφέρει ὁ Πλούταρχος.

Εἰς τὸν Ἡλιόδωρον, ἡ Χαρίκλεια παρίσταται, ἀνευστατολῆς μηδεμιᾶς, εἰς τὸ δημόσιον, εἰς τοὺς ναοὺς, εἰς τὴν ἀγορὰν, εἰς τοὺς δημοσίους περιπάτους, χρ-

ρὸς δὲ παρθένων ἔρχεται εἰς προὔπαντησιν αὐτῆς· καὶ παρ' Ἀχιλλεῖ Τατίῳ, βλέπομεν ἐλευθέρως ἐξερχομένας, οὐ μόνον γυναῖκας ἡλικιωμένας ὅπως οὖν, ἀλλὰ καὶ νέας, ὥστε ἡ σύζυγος ἀνδρός ἕως, ἀρκετὰ ζηλοτύπου, κατώρθωσε νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν ἐραστὴν τῆς ἐν τῇ φυλακῇ αὐτοῦ.

Ὁ δὲ δισταζὼν νὰ παραδεχθῆ τὰ πλάσματα ταῦτα συγγραφῶν μεταγενεστέρων, ἄς ἀνοίξῃ ἕνα τῶν ἀρχαιοτέρων ποιητῶν, τὸν Σιμωνίδην, καὶ θελεῖ εὖρει, ὅτι, ἐτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τούτου, ὑπῆρχον γυναῖκες, ὑποδεχόμεναι τοὺς φίλους αὐτῶν μὲ τρόπον, ὅστις δὲν ἠδύναντο νὰ ἦναι πολλὰ εὐχάριστος εἰς τοὺς συζύγους· ἄς σπουδάσῃ προστούτοις τί συμβαίνει εἰς τὰς κωμωμίας, τὰς τοσοῦτον πιστῶς εἰκονίζουσας τὰ ἦθη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ θελεῖ εὖρει, ὅτι αἱ γυναῖκες οὐ μόνον ἐλευθέρως ἐκύτταζον εἰς τὸν δρόμον καὶ ἐφαίνοντο εἰς τοὺς διαβάτας, ἀν καὶ τοῦτο παντάπασιν δὲν ἀρέσκη τοῖς συζύγοις αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐξήρχοντο ἀκωλύτως, καὶ τὰς φίλας αὐτῶν ἐπεσκέπτοντο, καὶ διενυχτέρουον μάλιστα ἐκτὸς τῆς οἰκίας.

Ἄλλ' οὐ μόνον αἱ μυθιστορίαι καὶ αἱ κωμωδίαί, ἡ ἱστορία αὐτὴ μαρτυρεῖ, ὅτι αἱ κόραι καὶ αἱ γυναῖκες ἀπελάμβανον ἐλευθερίαν πλείονα τῆς ἐν τοῖς νόμοις ἐμφαινομένης καὶ ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ταῖς ὑπὸ γονέων ὑπόπτων καὶ συζύγων ζηλοτύπων πρεσβευομένας. Ἡ σύζυγος καὶ ἡ κόρη τοῦ Πεισιστράτου ἐξήρχοντο τοσοῦτον ἐλευθέρως, ὥστε ἡ μὲν πρώτη καὶ ὑβρίζετο δημοσίᾳ, τὴν δὲ δευτέραν ὁ ἐραστὴς καθ' ὁδὸν ἠσπάζετο· καὶ ἠγανάκτησε μὲν ἡ μήτηρ διὰ τὸ θράσος τοῦτο, ἀλλ' ὁ Πεισιστράτος, ὅστις ἄλλως ἦτο ἀρκετὰ ἐπιεικῆς, π. χ. πρὸς τὴν ἀτακτον διαγωγὴν τῆς μητρὸς του, ἠρκέσθη εἰς τὸ ν' ἀπαντήσῃ, ὅτι ἂν μισήσωμεν τοὺς ἀσπαζομένους ἡμᾶς, τί πρὸς τοὺς μισοῦντας ποιήσωμεν; Αἱ Κυρίαὶ τῶν Ἀθηναίων ὄχι μόνον προσέρχονται διὰ νὰ ἴδωσι τὰς ἐργασίας τῶν Προπυλαίων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν ὀδηγοῦνται εἰς τὴν Ἀσπασίαν, ἣτις, ἐν τούτοις, πρῶτα τοῦτο τότε καταστήματος τὸ ὅποιον ἀτοπον ἠθέλεν εἶσθαι ἐνταῦθα καὶ νὰ ὀνομάσωμεν. Ἡ μήπως ἡ τοῦ τυράννου τῶν Φερῶν Ἀλεξάνδρου σύζυγος δὲν ἐπεσκέπτετο τὸν Πελοπίδαν ἐν τῇ φυλακῇ αὐτοῦ; Αὐτὴ δ' ἡ σώφρων καὶ σοβαρὰ Θεανώ, ἣτις δὲν ἀνείχετο νὰ ἐπαινέσωσι τὸ κάλλος τοῦ βραχίονός της, δὲν ἐπιπέπτετο οἶλον αὐτῆς τινα, θραύσαντα τὸν μηρὸν του, διὰ νὰ πληροφορηθῆ πῶς ἔχει;

Ἐν γένει δὲ μὴ λησμονήσωμεν, ὅτι ὁ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον πολὺς περιορισμὸς εἰς τὸν ὅποιον ὑπεβάλλοντο αἱ γυναῖκες ἐξηρτάτο κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τῆς δυσκολίας ἢ τῆς εὐκολίας τοῦ χαρακτῆρος τῶν γονέων ἢ τῶν συζύγων. Εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας ὑπῆρχον, ὡς καὶ εἰς τὰς νεωτέρας, σύζυγοι ζηλότυποι οἱ τοιοῦτοι ἀπηγόρευον εἰς τὰς γυναῖκας αὐτῶν τοῦ νὰ ἐξέρχωνται καὶ ἐφρούρουσαν τὰς πύλας τῶν δωματίων αὐτῶν διὰ μολοσσῶν, ἵνα ἐκροβίτωσι τοὺς τολμητὰς ὅσοι ἠθέλοντο τολμήσει νὰ πλησιάσωσιν. Ὑπῆρχον ὅμως καὶ σύζυγοι ἀποδοκιμαζόντες τὴν τοιαύτην ἀσχηρότητα, ἀν ὄχι δι' ἄλλο τοῦλάχιστον διὰ τὴν πεποιθητικὴν ἢ εἶχον, ὅτι ἡ γυνή, τῆς ὁποίας ὁ ἀνὴρ δὲν κατώρθωσε νὰ δεσμεύσῃ τὴν καρδίαν διὰ τῆς ἀγαθότη-

τος καὶ τῆς ἐπεικειᾶς αὐτοῦ, ἢ τῆς ὁποίας ὁ ἄστα-
στος χαρακτήρ προτιμᾷ τὴν λατρείαν τῶν ἀφρόνων
νέων ἀπὸ τὴν σώφρονα τοῦ συζύγου αὐτῆς ἀγάπην,
ἢ τοιαύτη γυνὴ δὲν ἀναγκάζεται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν
τοῦ καθήκοντος διὰ μοχλῶν καὶ κλειθρῶν, ἀλλὰ, ὡς
ἀστραπή, διαφεύγει τοὺς πυκνοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Ἄρ-
γου αὐτῆς· τοῦτο τοῦλάχιστον βεβαίως, κατὰ Μενάν-
δρον, κυρία τις, ἣτις φαίνεται ἐν γνώσει ὁμιλοῦσα·

Ὅστις δὲ μοχλοῖς καὶ διὰ σφραγισμάτων

Σώζει δάμαρτα, κἂν ἀνὴρ δοκῶν σοφός,

Μάταιός ἐστι καὶ φρονῶν οὐδὲν φρονεῖ.

Ἦτις γὰρ ἡμῶν καρδίαν θύραζ' ἔχει,

Θῶτσον μὲν οἴστοῦ καὶ πτεροῦ χωρίζεται,

Λάθοι δ' ἂν Ἄργου τὰς πυκνοφθαλμοὺς κόρας.

Ἐξετάζομεν ἤδη μέχρι τίνος αἱ γυναῖκες αὐταὶ
κατώρθουν νὰ διαφεύγωσι τὸν περιορισμὸν εἰς τὸν ὁ-
ποῖον ἤθελον νὰ τὰς καθυποτάξωσι. Πρὸ πάντων πα-
ρατηροῦμεν ἐνταῦθα, ὅτι οἱ σοφοὶ τῆς Εὐρώπης ἄνδρες
διαφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ
παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι βίου τῶν γυναικῶν. Οἱ
μὲν πρεσβεύουσιν, ὅτι, ἐπὶ τῶν ἠρωϊκῶν χρόνων, αἱ
γυναῖκες ἀπελάμβανον ἐνταῦθα τὴν παρὰ τοῖς δοτι-
κοῖς ἐν γένει ἔθνεσιν ἐπικρατοῦσαν ἐλευθερίαν καὶ πρὸς
τοὺς ἄνδρας ἰσηγορίαν καὶ ὅτι μετέπειτα διεφύλα-
ξαν τὴν τοιαύτην προνομίαν παρὰ τοῖς Δωριεῦσι καὶ
ἰδίως παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις, οἵτινες διέτωσαν ἀκραι-
φνέστερον τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν χαρακτήρα, οἱ δ'
ἐπικρατήσαντες παρὰ τοῖς Ἰωσινδῶν ἀνατολικοὶ πε-
ριορισμοί, εἰσῆχθησαν ὡς ἐκ τῆς μετὰ τῶν Ἀσιανῶν
ἐπιμιξίας τοῦ ἐμπορικοῦ τούτου φύλου. Ταῦτα ἰδίως
ἐπρέσβευσεν ὁ περιώνυμος τῶν Δωριέων ἱστοριογρά-
φος Μύλλερως. Οἱ δὲ ἀξιοῦσιν, ὅτι ἐξεναντίας, ἐπὶ τῶν
ἠρωϊκῶν χρόνων, ἡ ἀσθηρότης τῶν γονέων καὶ τῶν
συζύγων ἦτο πολὺ μεγαλητέρα ἢ βραδύτερον, ὅτι ἡ
πολλὴ ἐλευθερία τὴν ὁποίαν αἱ γυναῖκες εἰς τὸ μετέ-
πειτα ἀπῆλασαν, ἀντὶ νὰ ἦναι λείψανον τῶν ἀρχαίων
νομίμων καὶ ἐθίμων, προήλθεν ἐξεναντίας ἀπὸ τὴν
αὐξήσιν τῆς πολυτελείας καὶ τῆς τῶν ἠθῶν διαφθορᾶς,
καὶ ὅτι ἡ τύχη τοῦ καλοῦ φύλου παρὰ τοῖς Ἰωσι
διέφερε πάντοτε οὐσιωδῶς τῆς παρὰ τοῖς Ἀσιανοῖς
αὐτοῦ τύχης, καθότι, κατ' αὐτὴν τοῦ Πλουτάρχου τὴν
μαρτυρίαν, αἰετοτε οἱ Ἕλληνας προστηνέχθησαν πρὸς
τὰς γυναῖκας εὐγενέστερον καὶ ἐπεικέστερον τῶν βαρ-
βάρων, καὶ ἰδίως τῶν Περσῶν. Τοιαῦτα μάλιστα ἐ-
δόξασεν ὁ Ὁλλανδὸς Brønner, ἐπὶ τῆ βάσει τῆς συγ-
γραφῆς τοῦ ὁποίου συνηρμολογήσαμεν τὴν παροῦσαν
ἐκθεσιν. Τὸ καθ' ἡμᾶς δὲ, ἀπέχοντες τοῦ νὰ λύσω-
μεν ἐνταῦθα τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα, παρατηροῦ-
μεν ἀπλῶς, ὅτι καὶ νόμοι, καὶ ἀξιώματα, καὶ ἔθιμα
παριστώσι τὸν βίον τῶν γυναικῶν ὡς τεμάχιστα
περιορισμένον παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν Ἑλλήνων,
ὅτι ἐν τούτοις πολλαὶ, πλεῖστα ἀναφαίνονται τῶν πε-
ριορισμῶν τούτων ἀπανταχοῦ ἐξαιρέσεις, καὶ ὅτι ἡ
ἠθικὴ διαφθορὰ συνετέλεσε βεβαίως τὰ μέγιστα εἰς
τὴν μᾶλλον ἀνειμένην ταύτην διάταξιν.

Κατὰ δυστυχίαν δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ παρακολου-
θῶμεν τὸν δρόμον τῆς διαφθορᾶς ταύτης, οὐδέ νὰ
ὑποδείξωμεν τὰς ἀρχὰς αὐτῆς, διότι τὰ ἔχνη τῆς ἀ-

νατρέχουσιν εἰς χρόνους ἀρχαιοτάτους. Οἱ κωμικοὶ
ποιηταί, οἱ ὁμολογοῦντες, ὅτι οἱ ἄνδρες διεκρίνοντο τὸ
πάλα ἐπ' ἀνδρεία καὶ σωφροσύνη, παριστώσι τὰς γυ-
ναῖκας ὡς ἀνέκαθεν ἀτώτους καὶ διεσθαρμέναι· ὁ δὲ
Σιμωνίδης, ποιητὴς ἀρχαῖος, εἰκονίζει μὲ χρώματα
ζωηρότατα, ἂν καὶ ἴσως ὀλίγον ὑπερβολικά, τὴν ἀρ-
γίαν, τὴν πολυτέλειαν, τὴν ἀκολασίαν τῶν γυναικῶν
τῆς ἐποχῆς του, καὶ μνημονεύει τῶν ἀσέμνων λόγων
τοὺς ὁποίους ἔλεγον εἰς τὰς συναναστροφὰς των. Τὸ
πιθανὸν ὅμως εἶναι, ὅτι ἡ ἠθικὴ τῶν γυναικῶν δια-
φθορὰ συνεπροώδευσε μὲ τὴν αὐξήσιν τοῦ πλούτου, τῆς
πολυτελείας καὶ τῶν παρεπομένων αὐτῇ συνήθως κα-
κιῶν.

Βεβαίως τοῦλάχιστον εἶναι, ὅτι ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς
πολιτικῆς τοῦ ἔθνους ἀκμῆς, καθ' ἣν ἤρχισεν ἡδὴ
πλείστη τῶν ἠθῶν ἀκολασία, αἱ γυναῖκες μετέχουσιν
ἐν γένει τῆς ἀκολασίας ταύτης. Οἱ κωμικοὶ ποιηταί
καταντῶν ἀναμφιδόλως εἰς ὑπερβολὰς, καὶ ἡ ἀπάν-
τησις τὴν ὁποίαν ὁ Εὐριπίδης, κατηγορούμενος ὡς
παριστῶν αἰετοτε Φαίδρας καὶ Σθενοβοίας, Πηνελό-
πας δὲ ποτὲ, δίδει παρ' Ἀριστοφάνει, ὅτι δυσκόλως
ἠθέλεν εὐρεθῆ Πηνελόπη μετὰ τῶν κυριῶν τῆς ἐπο-
χῆς του, εἶναι σκῶμμα σατυρικόν, τὸ ὁποῖον δὲν πρέ-
πει νὰ ἐκλάβωμεν κατὰ γράμμα. Ἄλλ' ὅταν αἱ κατη-
γορίαι αὐταὶ ἐπαναλαμβάνωνται καθ' ἑκάστην, ὅταν
συνεχῶς ἀκούωμεν μνημονευομένας ἐρωτικὰς σχέσεις,
καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα τῶν Ἀθηναίων γυναικῶν εἰς τὸ
νὰ ἀπατώσι τοὺς συζύγους αὐτῶν, εἰσάγουσαι τοὺς
ἐραστάς εἰς τὰς ἰδίας οἰκίας, καὶ θεραπαινίδας δια-
φθειρομένας διὰ νὰ συντρέχωσιν εἰς τὰ τοιαῦτα σχέ-
δια, καὶ ἄλλας μυρίας ὅσας κακίας καὶ αἰσχρουργίας,
ἀνάγκη νὰ ὑποπιύσωμεν, ὅτι ὀλίγαι ἦσαν ἐν Ἑλλάδι
αἱ γυναῖκες αἱ ἔχουσαι τὴν ἀφέλειαν τῆς συζύγου ἐ-
κείνης τοῦ Ἰέρωνος τῶν Συρακουσῶν, ἣτις, ἐπιπληχ-
θεῖσα ὑπὸ τοῦ συζύγου, διότι οὐδέποτε εἶπεν εἰς αὐτὸν
ὅτι εἶναι ὀζόστομος, ὥστε παρ' ἄλλου ἔμαθε τοῦτο,
ἀπήνησεν, ὅτι ἐνόμιζε τὸ ἰδίωμα τοῦτο κοινὸν εἰς ὁ-
λους τοὺς ἄνδρας.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΣΟΥΛΟΥΚ.

Κατὰ τινὰ γωνίαν τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς
τὴν νότιον Ἀμερικὴν, κεῖται ἡ νῆσος Ἄιτη. Ὑποκει-
μένη πρὸ πενήτηκοντα περίπου ἐτῶν, μέρος μὲν εἰς τοὺς
Γάλλους, ὑφ' ὧν καὶ νῆσος τοῦ ἁγίου Δομινίκου ἐκα-
λεῖτο, μέρος δὲ εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς, ἀπεσπάσθη αὐτῶν
κατὰ τὸ 1791, ὅτε, ἐκραγείσης τρομερᾶς ἐπανάστα-
σεως, κατεσφάγη καὶ ἀπεδιώχθη ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ
οὐλὴ τῶν λευκῶν μεταναστῶν. Σήμερον κατοικεῖται
ὑπὸ δύο κυρίως φυλῶν, τῆς τῶν Αἰθιοπίων, ἣτις σύγ-
κεται ἐκ τῶν ἰθαγενῶν καὶ ἐκ δούλων ἀφρικανῶν, καὶ
τῆς τῶν μιγαδῶν, ἢ τῶν γεννηθέντων ἐκ γονέων λευ-
κῶν καὶ μαύρων. Μετὰ πολλὰς καὶ ἀλλεπαλλήλους ἀ-